

Estrena absoluta de “L’enigma di Lea” al Gran Teatre del Liceu

Després d’una espera de més de set anys, el proper 9 de febrer de 2019 el Gran Teatre del Liceu estrenarà l’òpera *L’enigma di Lea*, debut en el gènere líric del compositor Benet Casablanca i l’escriptor Rafael Argullol. Es podrà veure en quatre funcions els dies 9, 10, 12 i 13 de febrer.

No es tracta

només d’una òpera. Es tracta de la reivindicació, mai suficientment repetida, que la creació lírica actual i particularment la dels compositors catalans formi part habitual de la programació del Gran Teatre del Liceu. Una lluita que els darrers anys ha tingut com a principal símbol la prolongada demora en l’estrena de *L’enigma di Lea*, *opera prima* al gènere líric del compositor Benet Casablanca i l’escriptor i filòsof Rafael Argullol.

Finalment, l’espera conclourà el proper 9 de febrer, exactament set anys i dos mesos després que el Teatre en formalitzés l’encàrrec, el desembre del 2011, i una dècada després de la darrera estrena mundial a la sala.

D'esquerra a dreta: Josep Pons, Rafael Argullol, Carme Portaceli, Benet Casablanques i Xavier Sabata, a la roda de premsa de "L'enigma di Lea" al Gran Teatre del Liceu.

"És cert, ha

estat un projecte molt difícil perquè ha coincidit amb una enorme crisi econòmica que ens va enganxar de ple. Nosaltres hem procurat que la il·lusió i l'ànim expressiu no decaiguessin en cap moment, i el que és important, al final, és que s'hagi pogut fer", assenyala, amb il·lusió, Benet

Casablanques, davant la imminència d'una estrena que dirigirà el titular musical de la casa, Josep Pons, i que portarà a escena Carme Portacelli. La mezzosoprano escocesa Allison Cook, una veu amb una sòlida reputació en l'àmbit de la música contemporània, i el baríton murcià José Antonio López encapçalen un repartiment que també compta amb les veus de Sara Blanch, Anaïs Masllorens, Marta Infante, Xavier Sabata i David Alegret, entre d'altres.

"És una òpera

que segueix la grandíssima tradició del gènere", s'afanya a aclarir Benet Casablanques. *"Hi ha molts solistes, cadascú amb la seva personalitat pròpia, la seva vocalitat, el seu tractament tímbric. També hi ha un cor mixt, que és protagonista i observador alhora, amb parts en les quals juga un paper semblant al de les tragèdies gregues. I una gran orquestra, amb una paleta sonora àmplia i contrastant",* explica el compositor. *"És un llenguatge musical prou dúctil per respondre a totes les inflexions del text i dels personatges".*

Aquest text és

el que ha concebut, en un procés creatiu conjunt amb el compositor, *"en què literatura i música s'han mirat cara a cara",* diu Rafael Argullol. Tot i que inicialment es va pensar que l'obra estaria basada en el seu relat *El fin del mundo como obra de arte,* finalment l'escriptor va desestimar aquesta via i va optar per *"una història completament nova, a partir d'un tema mític que jo mateix em vaig inventar, amb un text concebut com un poema dramàtic llarg, escrit en vers lliure per facilitar el cant".* L'idioma triat ha estat l'italià, *"per la seva*

musicalitat i com a llengua tradicional del gènere”, excepte les parts del cor, que són en català.

Jose Antonio López i Allison Cook, protagonistes de “L’enigma di Lea” del binomi Casablanca-Argullol. Foto: A. Bofill

Estructurada en

tres actes –el primer en un temps arcaic; els dos següents en present–, l’òpera parla de Lea, *“presa d’una possessió divina que la fa posseïdora d’un secret, d’un enigma, però també sotmesa a una mena de càstig que l’aboca a errar al llarg dels segles. En aquest vagareig arriba a un lloc de frontera, on es troba amb Ram, un home mig cec, mig somnàmbul, perquè ha vist la Mort nua al riu del Temps. Es confronten així una dona que té una mena de sensorialitat excessiva i un home amb una capacitat de raonar extrema, però sensorialment nul perquè té tancats els sentits. I entre tots dos sorgirà un conat d’enamorament”,* relata Argullol.

L’encarregada de

portar a escena aquest argument ha estat l’actual directora del Teatro Español de Madrid, Carme Portacelli, que veu l’obra com *“una distòpia, perquè ensenya tot el que no funciona en el moment present. Lea i Ram són dues persones amb unes mancances tremendes; ella sense raó, i ell, sense intel·ligència emocional”,* explica la directora, que veu l’obra en clau *“d’un drama èpic que parla d’un món actual, de la gent privada de tota la part afectiva, emocional, de la seva sensibilitat”.*

La proposta

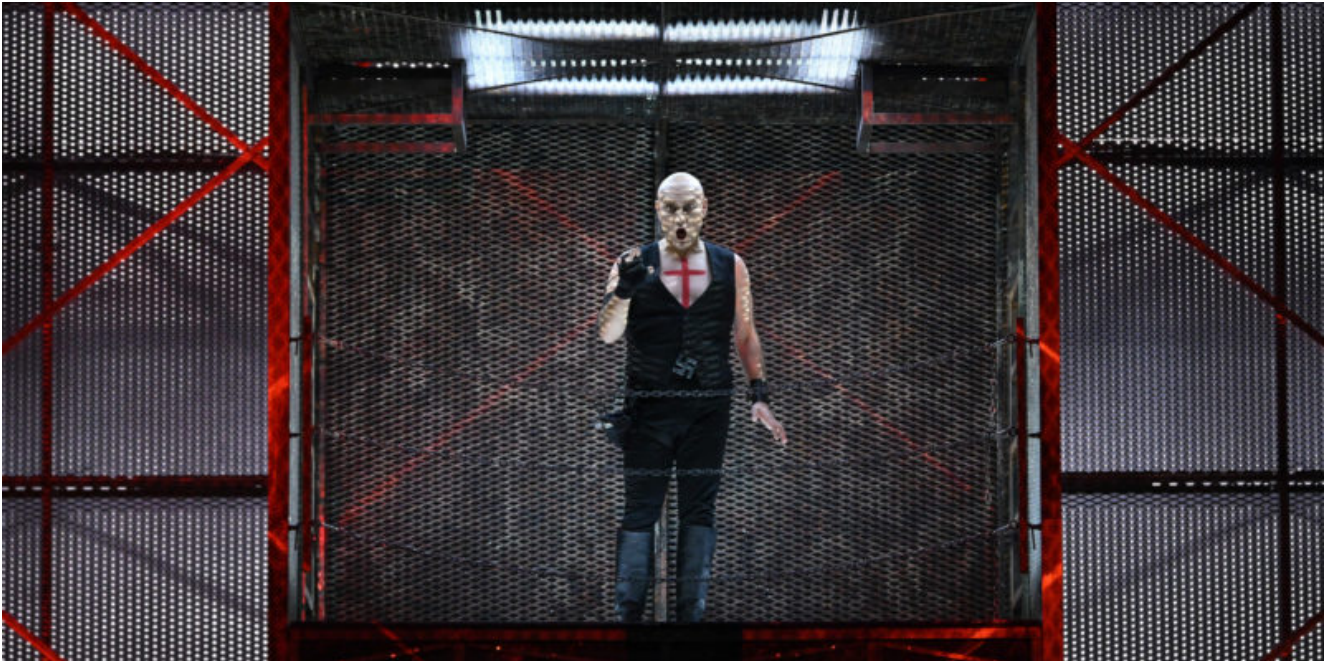
escènica, desenvolupada en col·laboració amb l’escenògraf Paco Azorín, és *“un espai distòpic, un cub on tot està tancat com a metàfora del món actual i que al final desapareix com a símbol de la llibertat”.* El muntatge inclou també vídeos: *“No són un element de transició, sinó que formen part de la dramaturgia que ens apropa al món emocional dels personatges”* i un vestuari *“molt estilitzat que té molt a veure amb la uniformitat de la societat actual”.*

Satisfet, Benet

Casablanças creu que aquesta òpera ha arribat al moment precís de la seva trajectòria. *“No volia anar amb presses. Abans preferia desenvolupar el meu llenguatge i arribar-hi quan em veies capaç d’entomar el repte”*, assenyala el músic, avui *“exhaust”* però pletòric perquè *“assolir una obra d’una dimensió tan extraordinària et permet trobar registres expressius que desconeixes”*. És tan gran el seu entusiasme, que, avança, té al calaix un nou projecte líric que *“ja comença a tenir pretendents”*.

Vocalitat exigent

El contratenor Xavier Sabata és el Dr. Schicksal. Foto: A. Bofill.

“Estic segura

que aquesta òpera no deixarà indiferent ningú”, opina la soprano Sara Blanch, que a *L’enigma di Lea* assoleix

el rol de Primera Dama della Frontiera. *“A la història hi ha tres dames que es presenten com tres personatges sobrenaturals. Són tres dones que es mouen entre el visible i l’invisible, entre somnis i ombres. Elles vetllen per la sort dels naufragats i els custodien en silenci, tot concedint-los una segona oportunitat. La seva missió serà unir Lea amb Ram”*, explica la cantant, que no dubta a qualificar la partitura de *“molt exigent”*, i l’experiència de l’estrena, *“un repte molt enriquidor artísticament”*.

Semblantment opina

el contratenor Xavier Sabata, que hi fa un personatge tragicòmic que sembla haver estat concebut a la seva mida, el doctor Schicksal, una mena de mestre de cerimònies o *“demiürg”*, com ell mateix el defineix. *“És un personatge molt teatral al qual crec que puc fer una aportació personal”*, opina el cantant, molt satisfet de veure com l’òpera contemporània utilitza sovint el seu registre. *“És una corda que dona molt joc i obre als creadors espais per a registres menys realistes i més teatrals”*.

En el cas de la

creació de Casablanças, Sabata opina que es tracta d’una *“música molt complexa*

de cantar, a la qual has de saber trobar el lirisme, però també amb una energia teatral molt forta. Però com en totes les creacions contemporànies, el treball complicat és entrar en l'univers del compositor. Un cop has fet això, ja tot és més fàcil. Naturalment, cal temps i paciència, però després el coneixement és molt profund”.

Premières mundials

D'ençà que obrí les seves portes fa 171 anys, el Gran Teatre del Liceu ha acollit l'estrena de nombroses partitures: oratoris, cantates, peces simfòniques, ballets, sarsueles, drames lírics i 45 òperes, entre les quals s'inclouen obres d'Isaac Albéniz, Felip Pedrell, Enric Morera o Xavier Montsalvatge. Al segle XXI, però, només han tingut lloc quatre estrenes absolutes en temporada oficial: *D.Q.*, *Don Quixot a Barcelona* (2000) de José Luis Turina, *Gaudí* (2004) de Joan Guinjoan, l'òpera de cambra *El ganxo* (2006) de Josep Maria Mestres Quadreny i, per últim, *La cabeza del Bautista* (2009) d'Enric Palomar. Menció a part s'ha de fer de *L'home del paraigua* (2010) de Joan Martínez Colás, no programada pel Teatre sinó arran del lloguer de la sala.

*Article publicat a la “Revista Musical Catalana” núm. 366, desembre 2018-gener 2019